

Тарас КАБЛАШ

Це запитання ставить перед собою, мабуть, кожен школяр чи студент вищого навчального закладу. Але актуальне воно і для тих, котрі давно здобули освіту, адже навчання не можна обмежити слуханням уроків чи лекцій, читанням і запам'ятовуванням конспектів. Навчання – це безперервний процес, який жодна людина за своє життя не зможе осягнути вповні. Усі ми маємо певну мету, яку прагнемо осягнути і так зреалізувати себе. Це надає життю певного сенсу. Та поставмо перед собою запитання: навіщо я навчаюсь? Сьогодні ми почули б безліч різноманітних відповідей на нього. Одні навчаються, щоб забезпечити собі безтурботне життя, інші – щоб здобути певний рівень знань і почувати себе впевнено у дискусіях на різноманітні теми і так отримати статус інтелектуала. У інших мотивом для навчання є гордіня і самолюбство, позаяк прагнуть здобути престижну якісну освіту, щоб їхню думку сприймали як єдиновірну та виявляли до них особливу повагу. Є й такі, про них книга Приповідок каже: «Безумні мудрістю й навчанням нехтують» (Прип. 1, 7), котрі або зовсім не навчаються, або обмежуються мінімальними знаннями, позбавляючи себе можливості розвиватись, і залишаються у вузькому колі своїх зацікавлень, бо так їм комфортно утримувати себе на плаву життя, не докладаючи для цього особливих зусиль. Навчання для кожної людини як особи, котра є носієм образу Божого, має набагато глибший сенс, ніж банальна вигода чи певний статус у житті. Митрополит Андрей Шептицький в одному зі своїх численних послань до молоді ставить освіту і науку на почесне місце у житті людини, називаючи її «найбільшою силою, якою людина може розпоряджати»¹. А сила ума і його світло не в тому, щоб знати багато теорій, фактів чи подробиць, але щоб бути якнайбільше віддаленим від помилок і обману.

Наука і освіта підносить людину на крилах мудрості, допомагаючи їй зрозуміти своє істинне покликання і пізнати Бога як Особу, Котра є джерелом усякого буття. Навчання є ще однією можливістю для християнина прожити своє життя недаремно, але пізнавати повсякчас свого Творця. Так вже є закладено Творцем у природі людини, що вона має постійне прагнення до досконалості: пізнавати і підніматися все вище у безмежні простори мудрості крізь терня незнання до зірок Істини, повнота якої незбагненна, але нам доступна у Божому Одкровенні настільки, наскільки ми готові її прийняти.

Глибокий християнський та богословський сенс навчання, освіченості впливає із есхатологічної перспективи історії, яка спрямована не до загибелі світу, а до преображення його у Царство Боже, що звершиться в повноті у славному приході Христа. Ще у Книзі Буття ми читаємо слова, які дають можливість зрозуміти, що людина – це співпрацівник Бога, котрий шість днів творив, а сьомого дня спочив і дав владу їй

панувати над світом (Бут. 1, 26). Це означає наповнювати землю та підпорядковувати її собі (Бут. 1, 28). Тобто ми покликані преображувати землю. Так людина бере участь у Божественному процесі творення, у якому покликана бути співтворцем. Для звершення цього покликання конечним є пізнання, навчання, проникнення своїм розумом у Божественний задум, згідно з яким усе створене. Праця людини над здобуттям знань у співпраці (синергії) з Божою благодаттю дає їй можливість преображувати світ, приближуючи прихід Царства Божого, про що ми і молимося у молитві «Отче наш».

Отже, можна з упевненістю ствердити, що все життя людини має бути безперервним процесом навчання. Все життя – це школа, у якій учителем є сам Бог, а підручником – Святе Писання. Одкровення Боже дане в Біблії, осмислене з допомогою розуму, дає змогу розпізнати Його присутність в історії.

Бути співтворцем означає для людини бути ОСОБОЮ, позаяк вона створена на образ Божий (Бут. 1, 27) – образ досконалої Особи, Котрою є наш Творець. Бог, будучи спільнотою Осіб, у любові творить на свій образ інших осіб – людей, котрих запрошує до діалогу, спілкування, обоження. Для цього Господь поміщає людину в такому середовищі, у якому все сприятиме її спілкуванню з Ним, Його пізнанню. Однак гріх затьмарив в людині духовний зір, віддалив її від Творця. Виключивши співпрацю з Богом для свого вдосконалення, вона спокусилася на звабливу пропозицію змія «стати як Бог» (Бут. 3, 5), спожила з дерева пізнання добра і зла, бо захотіла одразу, без особливих зусиль здобути те, до чого могла б дійти шляхом, який накреслив для неї Господь: «Будьте... наповняйте... підпорядкуйте... пануйте...» (пор. Бт.1,28). Як виявилось, це був утопічний, оманливий шлях...

Справжнім християнином є той, котрий прагне бути святим. Це є метою нашого життя, бо Господь говорить: «Ви маєте ставати святими й бути святими, бо я – святий» (Лев. 11, 44). Однак немає такої людини, котра жила б і не згрішила: «Всі бо згрішили і позбавлені слави Божої» (Рим. 3, 23), тому як можемо бути святими, якщо не каємося, а як можна каятися, якщо не пізнаємо Правди, не навчимося відрізняти добро від зла.

Пізнаючи істину, людина вчиться володіти собою, бути вільною від пристрастей, підноситись над похотями тіла, як навчає апостол Павло: «Духом ходіте і тіла пожадливістей не будете чинити» (Гал. 5, 16). Якщо живемо згідно з цим пізнанням, то стаємо зрілою особою, котра вміє панувати над сліпими пожаданнями. Однією з ознак Божого образу в людині є вміння володіти своїми психічними, фізіологічними процесами, отже, бути зрілою ОСОБОЮ. Тому навчання є нашим помічником у пізнанні Промислу Божого.

Духовність, освіта народу також є невід'ємною складовою існування та розвитку держави. Нація, яка не виплекала своїх мислителів, науковців, котрі були б рушіями її розвитку, є приречена бути на маргінесі сильніших і більш розвинутих суспільств і держав. Тому великий син України Тарас Шевченко пише: «Якби ми вчилися так, як треба, то й мудрість би була своя». Це прекрасно усвідомлювали священники, засновники «Руської трійці», тому і займалися просвітницькою діяльністю у першій половині XIX ст., підносячи на вищий рівень стан духовності, освіти та культури в Україні. Тому наш мислитель і письменник, один з ідеологів тієї ж «Руської трійці», Іван Франко, у своїх чисельних працях писав, що невід'ємною складовою фундаменту, на якому може бути збудована сильна, вільна країна з чітко окресленою національною ідеєю, є освіта кожного зокрема.

Отож, кожен із нас покликаний навчатися і працювати, щоб бути добрим християнином, розвиватись як особа і бути справжнім патріотом своєї країни. Основою цього розвитку є визнання Бога Господом свого життя і уповання на нього, адже ми є відповідальними за наше сьогодення і майбутнє.

Тарас КАБЛАШ. *Вчитись, чи не вчитись?//* СЛОВО № 3 (47) 2011, с.17-18